

Huismus- en vleermuisonderzoek Koningin Wilhelminastraat 19-21 te Hedel

Aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

Colofon

Status:	Definitief
Project:	BE/2016/248
Datum:	6 november 2017
Samensteller(s):	ir. A.E. Vos
Collegiale toets:	ing. C.J. Blom
Opdrachtgever:	Bouwbedrijf Schot Postbus 117 7240 AC Lochem
Contactpersoon:	dhr. H Schot

Disclaimer

Blom Ecologie bv is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie bv.

© Blom Ecologie bv / Bouwbedrijf Schot

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie bv worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

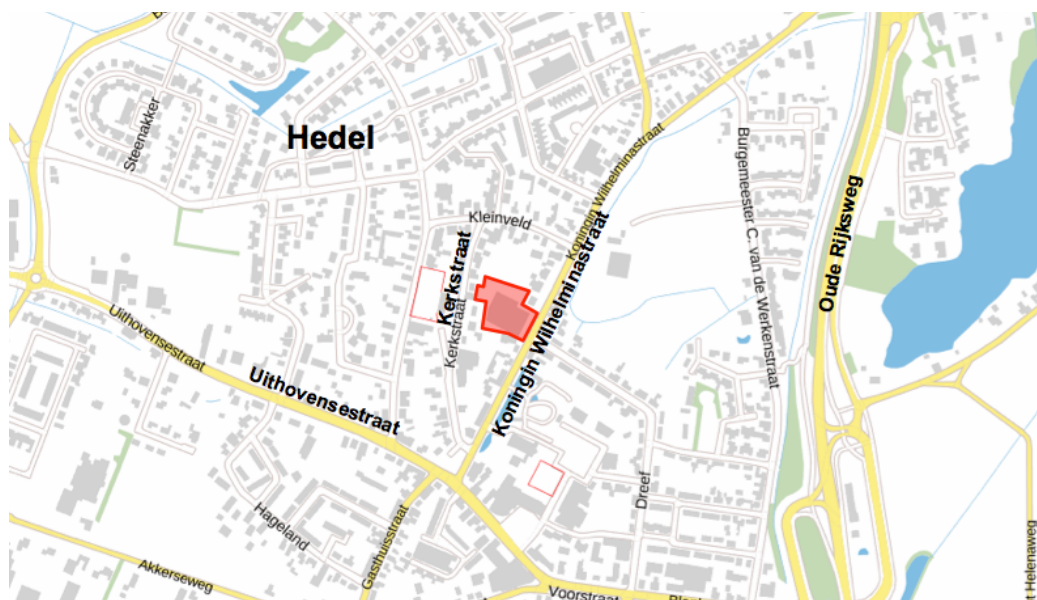
Inhoud

1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Plangebied en ruimtelijk ingreep	6
1.3 Te verwachten soorten en functies	6
1.4 Wettelijk kader Wet natuurbescherming	8
2 Methode	9
2.1 Methode	9
2.2 Inventarisatie	10
3 Resultaten.....	11
3.1 Waargenomen soorten	11
3.2 Aanwezige gebiedsfuncties	12
4 Conclusie	15
4.1 Conclusie	15
4.2 Vervolgstap(pen)	15
5 Literatuur.....	17
Bijlage 1 Overzicht waarnemingen.....	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aan de Koningin Wilhelminastraat 19 en 21 te Hedel is een aardappelschuur gesitueerd. De schuur is thans niet meer in gebruik ten behoeve van de op- en overslag van aardappels. Een gedeelte van de schuur staat leeg en enkele andere delen worden gebruikt als magazijn, opslag van hout, stalling van een vrachtwagen en als opslag van een fruittelersboedel. Bouwbedrijf Schot uit Lochem is voornemens om de aardappelschuur te slopen ten bate van de realisatie van 17 woningen op de locatie. Het huidige bestemmingsplan voorziet niet in deze ontwikkeling en dient hiertoe gewijzigd te worden. Omdat tijdens de werkzaamheden mogelijk negatieve effecten voor beschermde soorten op kunnen treden is het plangebied, middels een oriënterend onderzoek, onderzocht op (potentieel) aanwezige beschermde natuurwaarden teneinde om de impact van de ontwikkeling op deze natuurwaarden te toetsen (Blom, 2017)

Figuur 1 De rode arcering weergeeft de ligging van de planlocatie aan de Koningin Wilhelminastraat 19/21 te Hedel (bron: ruimtelijkeplannen.nl).

Op basis van het oriënterende onderzoek kon de aanwezigheid van vaste rust- en/of verblijfplaatsen of een essentieel leefgebied van huismussen en vleermuizen niet worden uitgesloten. Om de mogelijke negatieve effecten van de ontwikkeling voor huismussen en vleermuizen in kaart te brengen was een aanvullend onderzoek noodzakelijk. Bouwbedrijf Schot heeft Blom Ecologie B.V. verzocht dit aanvullend onderzoek uit te voeren. In voorliggende rapportage worden de bevindingen beschreven.

Onderzoeksdoel

In dit aanvullende onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen centraal gesteld:

- Zijn er huismussen en vleermuizen aanwezig in het plangebied?
- Op welke wijze maken de huismussen en vleermuizen gebruik van het plangebied? Zijn in het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig?
- Hebben de voorgenomen activiteiten een negatief effect op de voorkomende soorten en/of de functionaliteit van de leefomgeving van huismus en vleermuis?

1.2 Planlocatie en ruimtelijk ingreep

Planlocatie

De planlocatie gelegen aan de Koningin Wilhelminastraat 19-21 te Hedel betreft een bedrijvenperceel waarop een loods, betreffende een voormalige aardappelschuur, gevestigd is. Op en rondom het perceel is tevens verhard terrein, een ponyweide en een gedeelte siertuin aanwezig. De loods bestaat deels gemetselde muren en deels uit golfplaten gevelbekleding. Het dak bestaat uit golfplaten die aan de binnenzijde zijn geïsoleerd met isolatieplaten. De verharding bestaat voornamelijk uit betonklinkers. In de ponyweide is tevens een ponyverblijf gesitueerd. De stukjes tuin van de aangrenzende percelen zijn in gebruik als siertuin. De directe omgeving van de planlocatie bestaat uit woonwijken, dorpsinfrastructuur, bedrijven, een winkelcentrum en agrarische percelen. Een uitgebreidere beschrijving van het plangebied en een fotografische impressie hiervan zijn opgenomen in rapportage van het oriënterend onderzoek (Blom, 2017).

Ruimtelijke ingreep

De beoogde ruimtelijke ingreep betreft de sanering van de loods en enkele bijgebouwen t.h.v. de gepland ontsluiting richting de Kerkweg. De vrijgekomen ruimte wordt vervolgens gebruikt voor de ontwikkeling van 17 woningen en bijbehorende infrastructuur. De beoogde ontwikkeling leidt tot de kap van bomen.

Effecten

De beoogde herontwikkeling van de planlocatie kan leiden tot negatieve effecten op huismussen en vleermuizen. Dit betreft het:

- beschadigen, doden en/of verwonden van eieren, nestgebonden juvenielen of individuen van huismussen;
- beschadigen, doden en/of verwonden van juvenielen of individuen van vleermuizen;
- wegnemen en/of vernietigen van voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen van huismussen en vleermuizen.

1.3 Te verwachten soorten en functies

Uit oriënterend onderzoek bleek dat het plangebied mogelijk een functie heeft voor de huismus en vleermuizen (Blom, 2017). De potentie voor vleermuizen bestaat uit kieren ter hoogte van de dakrand welke toegang bieden tot de ruimten onder de golfplaten en kapotte betimmering ter hoogte van de uitbouw op het dak. Daarnaast is de schuur toegankelijk voor vleermuizen door kieren en overige gaten waardoor de vleermuizen de potentiële verblijfplaatsen in de schuur kunnen bereiken. Het dak van de aardappelschuur is potentieel geschikt als nestlocatie van huismus. Daarnaast zijn er diverse plaatsen welke geschikt zijn als nestlocaties voor algemene broedvogels zoals nissen, ruimten onder het dak en openingen in de loods de loods toegankelijk is voor broedvogels. Daarnaast vormend e hagen, struiken en bomen binnen het plangebied en/of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden geschikte nestgelegenheid voor algemene broedvogels. Nestgelegenheid voor de gierzwaluw (jaarronde nestbescherming, cat. 2) is niet aanwezig binnen het plangebied.

Op basis van de habitatkenmerken, het geprefereerde habitat en/of nestindicatief gedrag en *expert judgement* is beoordeeld dat de te slopen bebouwing mogelijk een functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor huismussen en vleermuizen.

1.4 Kader Wet natuurbescherming

Vogelrichtlijn

De bescherming van de huismus is wettelijk geregeld in de Wet natuurbescherming. Alle broedende vogels en hun functionele leefomgeving zijn beschermd tijdens de broedperiode. Voor alle inheemse vogelsoorten en regelmatig voorkomende trekvogels geldt dat het functionele leefgebied behouden dient te worden. Voor een aantal kwetsbare vogelsoorten, zoals de huismus, zijn de rust- en verblijfplaatsen het gehele jaar beschermd. Hierbij wordt onderscheidt gemaakt in vijf categorieën waarvan categorie 1 t/m 4 het gehele jaar beschermd zijn. Vogels onder categorie 5 zijn beschermd indien er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen of indien omstandigheden dat rechtvaardigen. De huismus is onderverdeeld in categorie 2 betreffende nesten van (semi)koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk zijn van de bebouwing of het biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Ontheffing voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt alleen verleend na een zware toetsing en op basis van zwaarwegende criteria: dwingende redenen van groot openbaar belang, dreiging voor volksgezondheid en veiligheid en/of (voorkoming) van ernstige (economische) schade. Ten aanzien van de vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen toe te passen en daarmee overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen (mitigatieplan).

Habitatrichtlijn (vleermuizen)

Alle inheemse vleermuissoorten zijn strikt beschermd op Europees niveau en vallen onder de bescherming van de Habitatrichtlijn (Wnb, art. 3.5). Afhankelijk van de soort verblijven vleermuizen in gebouwen, bomen, rotsen of andere (specifieke) locaties. Hierbij maken vleermuizen gebruik van vier typen verblijfplaatsen, betreffende de kraam-, -zomer-, -paar- en winterverblijfplaatsen. In de schermer- en nachtperiode trekken vleermuizen van de verblijfplaats naar de foerageergebieden. Vleermuizen foerageren opportunistisch waardoor er vaak sprake is van een geleidelijk diffuse verspreiding gedurende de avond.

Vleermuizen oriënteren zich op elementen in het landschap tijdens de migratie tussen de verblijfplaats en foerageergebieden. De verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving (foerageergebieden en verbindingsroutes) zijn strikt beschermd. Wanneer er bij ruimtelijke ontwikkelingen sprake is van aantasting van de verblijfplaatsen en/of functionele leefomgeving leidt dit altijd tot een ontheffingsaanvraag. Ontheffing voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt alleen verleend na een zware toetsing en op basis van zwaarwegende criteria: dwingende redenen van groot openbaar belang, dreiging voor volksgezondheid en veiligheid en/of (voorkoming) van ernstige (economische) schade. Ten aanzien van de vaste rust- en verblijfplaatsen alsmede de functionele leefomgeving van vleermuizen bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen toe te passen en daarmee overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen (mitigatieplan).

Nee, tenzij

Het basisprincipe in de Wet natuurbescherming is het verbod op beschadiging van beschermde planten en dieren en hun leefomgeving. Ruimtelijke ingrepen mogen niet plaatsvinden tenzij beschermde flora en fauna niet beschadigd en verstoord worden. Bij sommige ruimtelijke ingrepen is schade echter onvermijdelijk. Een wettelijk verplichte natuurtoets geeft vervolgens uitsluiting voor een vrijstelling, een ontheffingsaanvraag of een afkeuring.

Belangrijke verbodsbepalingen binnen de Wet natuurbescherming ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen zijn de §3.1 artikel 3.1 – 3.4 (Vogelrichtlijn), §3.2 artikel 3.5 – 3.9 (Habitatrichtlijn) en §3.3 artikel 3.10 – 3.11 (Andere Soorten). De belangrijkste artikelen zijn hieronder weergegeven.

Artikel 3.1. Vogelrichtlijn

- 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5. Habitatrichtlijn

- 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2 Methode

2.1 Methode

Huismusonderzoek

Het onderzoek naar huismus is uitgevoerd conform het kennisdocument Huismus (Bij12, 2017). Deze documentatie is specifiek toepasbaar voor de Wet natuurbescherming (per 1 januari 2017) en vervangt de voormalige soortenstandaard van de Flora en Faunawet. Het kennisdocument is door Bij12, een uitvoeringsinstantie van de provincies, doorontwikkeld op basis van de voormalige Soortenstandaard. De Soortenstandaard is oorspronkelijk ontwikkeld door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Het kennisdocument is een soort specifiek informatiedocument wat opgesteld is door diverse ecologische en juridische deskundigen. Onderzoeken die volgens het kennisdocument uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij ontheffingsaanvragen en juridische procedures. Voorliggend onderzoek is uitgevoerd volgens de bepalingen zoals opgenomen in het kennisdocument Huismus. In navolging van het kennisdocument Huismus betreft het aanvullende huismusonderzoek twee veldbezoeken van 2 uur voor zonsondergang of na zonsopgang in de periode van 1 april t/m 15 mei.

Vleermuisonderzoek

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol. Het vleermuisprotocol is ontwikkeld door Het Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging. Het protocol vormt een kwaliteitsstandaard wat jaarlijks geëvalueerd wordt. Onderzoeken die volgens het protocol uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij ontheffingsaanvragen en juridische procedures. Voorliggend onderzoek is uitgevoerd naar de standaarden van het protocol. In navolging van het protocol dienen voor dit onderzoek 4 veldbezoeken van 2 uur vanaf zonsondergang of 2 uur tot zonsopgang te worden afgelegd in de periode (1 april) 15 mei t/m 1 oktober (15 oktober) Weersomstandigheden; minimale temperatuur 8 °C, maximale windkracht 3 Bft en als neerslag maximaal motregen.

2.2 Inventarisatie

Veldbezoek

De planlocatie is 6x bezocht (tabel 1) door medewerkers van Blom Ecologie B.V. Tijdens deze bezoeken zijn de planlocatie en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van huismussen en vleermuizen. Tijdens het onderzoek is gelet op de aanwezigheid en nestindicatief gedrag van huismus en foeragerende/communicerende vleermuizen.

Tabel 1 Veldbezoeken op de planlocatie. De weersomstandigheden voldeden aan de minimumcriteria zoals opgenomen in het Kennisdocument Huismus en het vleermuisprotocol.

	Datum	Weersomstandigheden
Huismus 1	11 april 2017	droog (0/8), 9 °C, wind 1-2 Bft
Huismus 2	8 mei 2017	droog (0/8), 12 °C, wind 0-1 Bft
Vleermuizen 1	12 juni 2017	droog (1/8), 14 °C, wind 3 Bft
Vleermuizen 2	15 juli 2017	droog (5/8), 12 °C, wind 0 Bft
Vleermuizen 3	26 augustus 2017	droog (1/8), 14 °C, wind 0-1 Bft
Vleermuizen 4*	2 oktober 2017	droog (8/8), 15 °C, wind 1-2 Bft

** Deze veldbezoeken hebben plaatsgevonden in de suboptimale periode (1 oktober tot en met 15 oktober of 1 november, vleermuisprotocol). Op basis uitzonderlijke zachte weersomstandigheden in het najaar en de (onverminderde) activiteiten van vleermuizen op diverse onderzoek locaties, heeft de onderzoek ronde in de suboptimale periode niet geleid tot een ander beeld van de werkelijke situatie. Er behoeven derhalve geen correcties of kanttekeningen te worden aangebracht in de waargenomen soorten, aantallen en gedrag tijdens dit laatste veldbezoek.*

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een verrekijker en batdetector, type Petterson 240x. Dit type batdetector is *hetrodyne* en heeft een *time expansion* functie. De *time expansion* functie maakt het mogelijk de geluidopnames te vertragen waardoor nauwkeurige analyse van de sonargeluiden uitgevoerd kunnen worden. Geluidswaarnemingen zijn eventueel opgenomen met een opnameapparaat van het merk Roland, type R-05. Indien inventarisatie in het veld niet mogelijk was zijn geluiden geanalyseerd met behulp van de software BATSOUND.

3 Resultaten

3.1 Waargenomen soorten

Huismus

Huismussen (*Passer domesticus*) zijn sterk geassocieerd met mensen. De nestplaats is in de regel gebonden aan bebouwing. Voor zijn voedsel is de huismus sterk afhankelijk van wat de mens hem al dan niet bewust biedt. Deze voedselbron moet continu aanwezig zijn. Huismussen zijn uitgesproken standvogels, die zich meestal niet meer dan enkele honderden meters van de broedplaats verwijderen. In het broedseizoen blijven ze dichterbij de broedplaats (Kennisdocument Huismus, 2017). Er zijn geen nesten of nestindicatief gedrag van de huismus waargenomen binnen het plangebied. In de omgeving van het plangebied zijn echter wel nesten waargenomen, met name ter hoogte van Kerkstraat 21, Kleinveld 1 en Ac de Ruijter van Steveninckstraat 38-40 (zie Bijlage I). In een cirkel van circa 300 m rondom de planlocatie zijn circa 11 nesten aangetroffen. Tevens zijn er op plaatsen populaties van de huismus waargenomen met plusminus 15 individuen. Deze waarnemingen verstrekken echter geen compleet beeld van de aanwezige huismussenpopulatie verbonden aan de huizenblokken nabij de planlocatie. Deze data is echter meegenomen als indicatie van de aanwezigheid van huismuspulaties in de directe omgeving van de planlocatie.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is een typische gebouwbewonende soort. De soort gebruikt ruimten onder daken, in spouwruimtes en achter gevelbekleding als kraam-, zomer-, paar-, - en overwinteringsverblijfplaats (Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011). Tijdens alle veldbezoeken ten behoeve van vleermuizen zijn waarnemingen gedaan van foeragerende gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*). Tijdens de ochtendbezoeken betreffen dit 3 foeragerende of passerende individuen. Tijdens de avondbezoeken was er sprake van de aanwezigheid van circa 8 foeragerende of passerende gewone dwergvleermuizen. Gedurende de ochtendbezoeken waren de drie passerende gewone dwergvleermuizen circa 15 minuten aanwezig. Hierbij werd met name het gebied aan de westzijde van de schuur gebruikt als foerageergebied. Circa 30 minuten voor zonsopgang trokken de vleermuizen weg in oostelijke, zuidelijke en westelijke richting. Gedurende de avondbezoeken was er sprake van de aanwezigheid van passerende en/of foeragerende gewone dwergvleermuizen om circa 20 minuten na zonsondergang. Hierbij werd het gebied ten westen en zuiden van de loods gebruikt als opportunistisch foerageergebied. Circa 40 minuten na zonsondergang was er vrijwel geen activiteit van vleermuizen meer binnen het plangebied.

Gelet op het tijdstip van de aanwezigheid, het gedrag van de vleermuizen en de afwezigheid van in/uitvliegende en/of zwermende vleermuizen rondom de gevels van de loods is de aanwezigheid van kraam-, zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen in de loods uitgesloten. De groenstroken ten zuiden en westen van de gevel werden gebruikt als opportunistisch foerageergebied en/of als oriëntatiepunten voor de vliegroute.

Overige soorten

Tijdens de veldbezoeken zijn met name overvliegende, rustende, foeragerende of roepende vogels waargenomen. De waargenomen soorten betreffen onder andere: aalscholver, bergeend, boerenwaluw, boomkruiper, ekster, groenling, houtduif, huiswaluw, kauw, knobbelswaan, koolmees, merel, muskus eend, pimpelmees, postduif, roek, soep eend, soep gans, spreeuw, turkse tortel, vink, wilde eend, waterhoen, winterkoning, witte kwikstaart en zanglijster. Enkele van de vorengenoemde soorten zoals kauw en spreeuw broeden ook in bebouwing. Volledigheidshalve is tijdens het onderzoek gelet op nestindicatief gedrag van overige gebouw bewonende soorten. In de loods op de planlocatie is een nest van de kauw waargenomen (zie bijlage I). Tevens zijn er in de omgeving van de planlocatie, met name ter hoogte van de Koningin Wilhelminastraat en de A C de Ruijter van Steveninckstraat meerdere nestindicerende waarnemingen van de kauw gedaan. Tevens is het aannemelijk dat de bomen, struiken en overige omliggende vegetatie binnen en rondom het plangebied nestgelegenheid bieden voor meerdere vogelsoorten zoals diverse lijsters, duiven, kraaiachtigen en kleine(re) zangvogels.

3.2 Aanwezige gebiedsfuncties

Tijdens de inventarisatie zijn enkele individuen van de gewone dwergvleermuis waargenomen binnen het plangebied (3.1). Tevens zijn er individuen van de huismus waargenomen in de omgeving van het plangebied (3.1). Per functie wordt beschreven wat de betekenis is voor de waargenomen soorten. In bijlage 1 is een kaart opgenomen van de nestlocaties en vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen.

Nestlocaties en leefgebied huismus

In de te saneren opstallen binnen het plangebied zijn geen nesten van de huismus aangetroffen. Tevens is er binnen het plangebied geen sprake van functioneel leefgebied van de soort. De huismus is echter wel waargenomen rondom de planlocatie. De afstand tussen het functionele habitat van de huismus en de planlocatie is dermate groot dat er geen sprake is van negatieve effecten op de soort ten gevolge van de ruimtelijke ontwikkeling.

Verblijfplaatsen en leefgebied vleermuizen

Tijdens het onderzoek zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen binnen het plangebied. Echter gezien de aanwezigheid van vleermuizen en het waargenomen gedrag is de kans op verblijfplaatsen (kraam, zomer, paar en winter) in de omgeving van de planlocatie aannemelijk. Gezien de gebruikte vliegroutes en het tijdstip van aankomst of vertrek binnen het plangebied is het zeer aannemelijk dat de verblijfplaatsen van de vleermuizen zich in de bebouwing ten zuiden en westen van de planlocatie bevinden.

De planlocatie maakt onderdeel uit van het opportunistische foerageergebied van vleermuizen. De (groen)structuren aan de zuid- en westzijde van de loods functioneren als oriëntatiepunten voor de vliegroute. De geplande ontwikkeling leidt mogelijk tot aantasting van deze oriëntatiepunten. Dit zal echter niet leiden tot negatieve effecten op het functionele leefgebied van de gewone dwergvleermuis aangezien de directe omgeving volop oriëntatiepunten biedt. Tevens zal de beoogde ontwikkeling leiden tot verstoring van de opportunistisch gebruikte foerageergebieden. Echter gelet op het geringe aantal waargenomen vleermuizen en de aanwezigheid van voldoende potentieel geschikt en

vergelijkbaar leefgebied in de directe omgeving leiden de wijzigingen niet tot een significante aantasting van het foerageergebied. Om de tijdelijke verstoring van het foerageergebied te voorkomen dienen enkele mitigerende maatregelen te worden getroffen. De maatregelen worden tijdens de werkzaamheden toegepast.

4 Conclusie

4.1 Conclusie

Huismus

In de periode medio april tot en met mei 2017 is een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van nestlocaties en functioneel leefgebied van de huismus op de planlocatie aan Koningin Wilhelminastraat 19-21 te Hedel. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het Kennisdocument Huismus (BIJ, 2017). Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat het de te saneren loods geen functie heeft voor de huismus. Er is tevens geen sprake van de aanwezigheid van functioneel habitat voor de soort binnen het plangebied. De beoogde sloop en (her)ontwikkeling zal derhalve niet leiden tot een overtreding van Wet natuurbescherming.

Vleermuizen

In de periode juni t/m oktober 2017 is een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van vleermuizen op de planlocatie aan Koningin Wilhelminastraat 19-21 te Hedel. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het vleermuisprotocol (NGB, 2017). Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat de te saneren bebouwing geen functie heeft als vaste rust of verblijfplaats van vleermuizen. De voorgenomen werkzaamheden hebben mogelijk een effect op de aanwezige foerageergebieden. Echter gezien de ruime aanwezigheid van vergelijkbaar gebied in de omgeving van de planlocatie leidt dit niet tot negatieve effecten op foeragerende vleermuizen. Echter om de effecten te verkleinen zijn enkele aanvullende maatregelen vereist. De beoogde sloop en (her)ontwikkeling leidt derhalve niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

4.2 Te treffen maatregelen

Enkele vervolgstappen zijn nodig om negatieve effecten van de beoogde ontwikkeling op algemene broedvogels te voorkomen. Tevens zijn maatregelen wenselijk om de tijdelijke verstoring van het foerageergebied en de vliegroute van vleermuizen te mitigeren.

- De uitvoering van de werkzaamheden dient bij voorkeur uitsluitend plaats te vinden tussen zonsopkomst en zonsondergang. Bij werkzaamheden in de schemerperiode dient een vleermuisvriendelijke verlichtingswijze toegepast te worden teneinde verstoring van vleermuizen in de directe omgeving te voorkomen. Hieronder kan onder andere worden verstaan: beperkte hoogte van lichtmasten, verlichting naar beneden richten en convergeren, toepassen van UV-vrije verlichting, gebruik van sterk bundellicht vermijden et cetera.
- De uitvoering van de sloopwerkzaamheden dient buiten het broedseizoen om plaats te vinden. Het broedseizoen vangt aan onder bepaalde klimatologische omstandigheden en betreft indicatief de periode medio maart – medio juli.

De overige te treffen maatregelen zijn beschreven in het oriënterende onderzoek (Blom, 2017).

5 Bronvermelding

BIJ 12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. *Pipistrellus pipistrellus*. BIJ 12, Utrecht

BIJ 12, 2017. Kennisdocument Huismus, *Passer domesticus*. BIJ 12, Utrecht

Blom, 2017. Oriënterend onderzoek naar beschermde flora en fauna aan de Koningin Wilhelminastraat 19/21 te Hedel. Blom Ecologie B.V., Waardenburg

Dietz, C., O. von Helversen, D. Nill & P.H.C. Lina, 2011. Vleermuizen: alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika: biologie, kenmerken en bedreigingen. Tirion Natuur, Utrecht.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

NGB, 2017. Vleermuisprotocol 2017. Gegevensautoriteit natuur, Zoogdiervereniging en NGB.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Geraadpleegde websites

www.openstreetmap.nl

www.ruimtelijkeplannen.nl

www.vleermuisprotocol.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Overzicht waarnemingen

